

Xalqın sevgisini qazanan bəstəkar

Görkəmli sənətkarlarımız zaman-zaman Azərbaycan musiqisini dünyaya tanıdıb və sevdirdilər. Könülləri oxşayan, qəlbləri rıqqətə gətirən musiqimiz görkəmli bəstəkarların zəkası, istedadı sayəsində daha da zənginləşib, inkişaf edib. Musiqimizə yeni nəfəs verən sənətkarlarımızdan biri də professor Fərac Qarayevdir.

Bu günlər 80 yaşı tamam olan görkəmli bəstəkar Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin görkəmli nümayəndələrindən biridir. Fərac Qarayev Azərbaycan musiqi mədəniyyətinə əvəzsiz töhfələr vermiş Qara Qarayevin oğludur. O, 1943-cü il dekabrın 19-da Bakı şəhərində anadan olub. Kiçik yaşlarından musiqi sədaları altında böyüyən Fərac Qarayev bu sahəyə böyük maraq göstərmişdir. Musiqinin sirlərinə daha da dərinlənən üçün Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının Bəstəkarlıq fakültəsinə qəbul olub. Atasını Qara Qarayevin sinifində oxuyub. Musiqini həyatının mənası ilə birləşdirən məşhur bəstəkarı 1966-cı ildə ali təhsilini uğurla başa vurub.

Gənc yaşlarından yaradıcılığa başlayan bəstəkar bir-birindən dəyərli əsərlər yaradıb. Bir çox bədii istiqamətlər və müxtəlif bəstəkarlıq texnikaları F.Qarayevin yaradıcılığının ayrı-ayrı dövrlərinə təsadüf edir. Buraya neoklassisizm və serializm, puantilizm və sonoristika, instrumental teatr və s. aiddir. Dünyada ilk dəfə "Qodonun intizarı" üçün simfonik musiqini professor Fərac Qarayev yazıb. Bundan başqa, "Qobustan kölgələri", "Kaleydoskop" və başqa əsərləri bir çox ölkələrdə keçirilən müxtəlif festival və konsertlərdə ifa olunub. Sevgi ilə bəstələnən musiqilər elə sevgi ilə dinlənilərək ona böyük şöhrət gətirib.

Fərac Qarayev 1999-cu ildən Moskva Konservatoriyasının Nəzəriyyə kafedrasının professorudur. O, 2003-2005-ci illərdə Kazan Konservatoriyasının Bəstəkarlıq kafedrasının professoru, A.Krupp fondunun təqaüddüsi, 1994-1996-cı illərdə Moskvada Müasir Musiqi Assosiasiyasının (ACM) vitse-prezidenti olub.

Görkəmli bəstəkarın 80 illiyi münasibətilə Moskvanın müxtəlif mədəniyyət ocaqlarında silsilə konsertlər verilib. Ən əzəmətli və məzmunca dolğun konsert bəstəkarın özünün çalışdığı Moskva Konservatoriyasının Raxmaninov zalında keçirilib. Konsertdən əvvəl keçirilən "Əsrlərin kəşfiyyatında: postsovet məkanının yeni musiqisi" adlı konfrans

F.Qarayevin ümumən çağdaş musiqidə mövqeyini təyin etmək baxımından çox əlamətdar idi.

Musiqi tədqiqatçıların bəstəkarın yaradıcılığı barədə araşdırmaları və rəyləri onun haqqında oxucularda geniş təəssürat yaradır. Fərac Qarayevin musiqi tariximizdəki rolu ölçüyə gəlməzdir, bədii kəşfləri heyətəməlidir. F.Qarayevin fundamental tədqiqatçılarından biri də Marianna Vısotskayadır. Onun bəstəkar haqqındakı əsərinin adı "Məntiq və paradoks arasında: bəstəkar Fərac Qarayev"dir. Tədqiqatçı əsərində bəstəkarın musiqisinin, təfəkkür tərzinin xüsusi incəliklərini açıqlayır. Qeyd edir ki, bir tərəfdən musiqidə peşəkar olan F.Qarayev əsərlərini bəstələyərkən ciddi qayda-qanunlara hörmətlə yanaşır. Digər tərəfdən, bu ciddi çərçivə daxilində musiqinin nəfəsi sərbəstdir, musiqi fikrinin dönümləri isə həтта gözlənilməz və qəfildir. İki qütbün əvvəlcədən düşünülməmiş konsepsiya ilə sıx rabitədə olmaqla ortaq məxrəcə gətirilməsi bəstəkar sənətinin şah damarını müəyyənləşdirir. Onun yaradıcılıq imkanlarının üfqlərinin genişliyindən və zənginliyindən xəbər verir.

Bəstəkarın yaratdığı hər yeni əsər musiqi aləmində böyük sevgi ilə qarşılınır, mədəniyyət tarixinə yeni səhifələr yazır. Fərac Qarayevin ən dəyərli və işarəvi əsərlərindən biri - iki ifaçı üçün sonatada biz sanki dünyaya yenidən göz açmış körpənin qiğiltısını, həzin hönkürtüsünü eşidirik. Əgər belə demək mümkünsə, bu, yeni həyatın yaranışıdır, dünyaya yeni insanın gəlişidir. Sonatada həmçinin insanların addım səsləri çox astaca eşidilir. Son dərəcə sakit musiqi əhatəsində həmin səs istər-istəməz qəlblərdə həyəcan doğurur. Məlumdur ki, həyat ağrı və iztirablardan doğur. Seriya və aleatorika texnikası əsasında bəstələnmiş bu əsərdə musiqi səslərinin nüvəsinə nüfuz etmək, zamanın sonsuzluğu duyumunu doğuran - sanki bədahətən yaranan forma-prosesi qurmaq bacarığı özünü aydın şəkildə göstərir. Tədqiqatçı R.Fərhadov bəstəkar haqqındakı məqaləsində maraqlı

bir müqayisə nümunəsi gətirərək bildirir ki, Y.Şvarts "İtirilmiş vaxt haqqında nağıl" yazdığı halda, F.Qarayev "Donub qalmış zaman haqqında nağıl" ərsəyə gətirib.

Görkəmli bəstəkar yaradıcılığında xalq musiqilərinin, muğamlarının da təbliğinə geniş yer ayırır. Şərqi musiqisində Qərbin, Qərb musiqisində isə Şərqi əks etdirilməsinə diqqət yönəldən F.Qarayev muğam və Avropa musiqisinin köklü, hər ikisinə xas olan incə əlamətlərini üzə çıxarır və bu əsasda öz əsərlərini yaradır. Həmin əlamətlər sırasında variantlıq və improvizasiyalılıq F.Qarayev musiqisinin əsas xüsusiyyətləri olaraq Qərbi də, Şərqi də eyni dərəcədə səciyyələndirir. Şərqlə Qərbin musiqisi F.Qarayevin yaradıcılığında sanki yanaşı addımlayır. Bu addımlar isə bəstəkarın uğurlarından xəbər verir.

Fərac Qarayev təkcə musiqiləri ilə deyil, vətəndaş mövqeyi ilə də xalqın sevgi və rəğbətini qazanıb. Onun vətəndaş mövqeyi, vətənpərvərliyi 2020-ci ilin payızında - 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı özünü daha qabarıq şəkildə göstərmişdir. Tariximizin ən şərəfli günlərində F.Qarayev ermənilərin və ermənipərəst qüvvələrin ölkəmizə qarşı qaldırdığı informasiya savaşına biganə qalmayıb. Görkəmli bəstəkar videomüraciətləri, məqalələri və çıxışları ilə neçə-neçə iftiranı təkzib edib, Azərbaycanın haqq səsinə dünyaya çatdırıb. Bununla bir Azərbaycan övladı kimi düşmənin üzərində qazanılan zəfərə, qələbəyə öz töhfələrini verib.

Azərbaycan isə onun musiqisini dünyaya tanıdan və sevdiren vətənpərvər oğlu ilə fəxr edir və öyünür. İnanır ki, Xalq artisti, görkəmli bəstəkar Fərac Quliyev bundan sonra da Azərbaycan üçün, Azərbaycan musiqisi üçün çalışacaq, yeni əsərləri ilə xalqımızı sevindirəcək, musiqi aləmində olan nüfuzunu daha da artıracaq.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"